

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Transitional justice and liberal post-conflict governance: Synergies and symmetries, frictions and contradictions

Sharp, D.N.

Citation

Sharp, D. N. (2016, January 14). *Transitional justice and liberal post-conflict governance: Synergies and symmetries, frictions and contradictions*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/37292>

Version: Corrected Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/37292>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/37292> holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Sharp, Dustin Nachise

Title: Transitional justice and liberal post-conflict governance : synergies and symmetries, frictions and contradictions

Issue Date: 2016-01-14

Nederlandse Samenvatting (Summary in Dutch)

Transitional Justice en Liberaal Post-Conflict Bestuur Synergieën en symmetrieën, wrijvingen en tegenstrijdigheden

Door Dustin Nachise Sharp

Wat betekent het om “gerechtigheid te brengen” in een overgangperiode? Gerechtigheid voor wat, gerechtigheid voor wie, en met welk doel? Pogingen om deze en andere, gerelateerde, vragen te beantwoorden hebben vaak geleid tot discussie: sinds de oudheid, tijdens de zogeheten “derde golf” van democratische overgangen in de jaren '80 en '90 en heden ten dage nog steeds. Hoewel “gerechtigheid” een vaag en wezenlijk betwist concept is dat sterk gebonden is aan de specifieke geschiedenis en cultuur in een bepaalde context, wordt “gerechtigheid brengen” in de nasleep van grootschalige mensenrechtenschendingen steeds meer gezien als een onafscheidelijk deel van “transitional justice”. Het mainstream paradigma van transitional justice is tegenwoordig zo dominant dat de vraag niet langer is *of* er een vorm van transitional justice zal plaatsvinden in de nasleep van een conflict, maar *hoe* verschillende componenten van de transitional justice “toolbox” geïmplementeerd zullen worden.

In bepaalde kringen wordt de groei en het traject van het transitional justice discours en de implementatie ervan in de praktijk gezien als een onbetwist “goede zaak”. Het gaat echter ook gepaard met felle weerstand en aanhoudende wrijvingen, wat sommigen ertoe leidt de toekomst van dit veld in vraag te stellen en op te roepen tot een herziening ervan. Nader onderzoek onthult dat de centrale uitgangspunten en bekommernissen van het domein in zekere mate tegenstrijdig zijn. Transitional justice wordt soms voorgesteld als een post-politieke en post-ideologische onderneming, onderdeel van “het einde van de geschiedenis”, en toch wordt het sterk geassocieerd met liberale en neoliberale democratische politieke overgangen en wordt het sterk gedomineerd door voornamelijk westerse opvattingen en modaliteiten van gerechtigheid. Hoewel in toenemende mate impliciet, het idee van transitional justice als de knecht van liberale politieke overgangen – de “paradigmatische overgang” van transitional justice – blijft een diep verankerde visie die nog steeds het denken, beleid en de praktijk vormgeeft. Samen met post-conflict vredesopbouw is transitional justice sinds het einde van de Koude Oorlog een belangrijk aspect van liberaal post-conflict bestuur geworden, een middel waarmee westerse liberale waarden vanuit de kernstaten verspreid worden over de periferie.

Hoewel de uitgangspunten die het domein schragen en vormgeven veel positieve dimensies gehad hebben, hebben ze ook gediend om de transitional justice onderneming op verschillende manieren te beperken en te belemmeren. Zo hebben zij bijvoorbeeld de modaliteiten van transitional justice sterk vormgegeven (benaderingen die in het algemeen gericht zijn op de staat, van bovenaf opgelegd worden en globaal bevoorrechten boven lokaal). Daarenboven hebben ze gediend tot het begrenzen van ons aanvoelen van wat de “gerechtigheid” of “justice” van transitional justice

redelijkerwijs zou moeten omvatten (in het algemeen is het gericht op burgerlijke en politieke rechten eerder dan op economische en sociale rechten, op fysiek geweld eerder dan op economisch en structureel geweld). Kortom, de theorie en praktijk van transitional justice falen doorgaans de complexe diepte en het pluralisme van de vele, verschillende invullingen van het begrip gerechtigheid in de wereld te weerspiegelen en dit kan uiteindelijk het ontstaan van een werkelijk globaal project verhinderen, waar “globaal” niet synoniem is met “westers” of “liberaal”. In dit licht is er een grote behoefte aan een herziening van het domein en moeten we de centrale normatieve meta-verhalen, de blinde vlekken en de uitgangspunten van het domein deconstrueren als een aanloop tot de emancipatie van transitional justice met een beleid en praktijk die trouw zijn aan mensenrechtenidealen en tegelijkertijd een meer toegankelijke structuur krijgen en meer afgestemd worden op de lokale noden en context.

In recente jaren is de visie op transitional justice als de knecht van liberale politieke overgangen beginnen wijken voor een enigszins lossere visie op transitional justice als een meer algemene component van post-conflict vredesopbouw. Men kan zich daarom afvragen of het aannemelijk is dat het opkomende transitional-justice-als-vredesopbouw discours de bovenvermelde historische blinde vlekken en spanningen zal aanpakken. In de mate dat “vrede” een meer alomvattend geheel van doelen oproept dan de meer beperkte doelstellingen die geassocieerd worden met het bevorderen van liberale politieke overgangen, kan de wending naar vredesopbouw gezien worden als een verruiming en een versoepeling van de eerdere paradigma’s en pijlers, wat dit een belangrijk moment maakt in de normatieve evolutie van het domein. Tegelijkertijd zijn er redenen om terughoudend te zijn tegenover deze toenemende associatie, gezien de parallelle kritiek die geuit wordt op zowel vredesopbouw als transitional justice sinds het einde van de Koude Oorlog. De “vrede” die geassocieerd wordt met internationale inspanningen voor post-conflict vredesopbouw en aangevoerd wordt door de Verenigde Naties en grote internationale donoren werd in het verleden doorgaans opgevat als een nauwe liberale vrede gebaseerd op vrije markt en democratie in westerse stijl. In de mate dat de doelen van liberale internationale vredesopbouw en de historische doelen van transitional justice wezenlijk een en dezelfde zijn, is “transitional justice als vredesopbouw”, zonder meer, dus waarschijnlijk weinig meer dan een opgesmukte tautologie.

Er zijn echter ook emancipatoire concepten van vrede en vredesopbouw die potentieel hebben om de aloude blinde vlekken en uitgangspunten uit te dagen en die meer mogelijkheid bieden voor een minder stug transitional-justice-als-vredesopbouw discours. Het voorkomen van het simpelweg samensmelten van transitional justice en liberale internationale vredesopbouw – en het werken naar een meer geëmancipeerd concept van transitional-justice-als-vredesopbouw in dat proces – kan vergemakkelijkt worden door het gebruiken van verschillende constructies van de kritische vredesopbouwtheorie: positieve vrede, het alledaagse, vrede voor het volk, en hybriditeit. Hoewel deze constructies zelf geen programma voor actie creëren bieden ze een bruikbaar beginpunt om transitional justice te herzien.

Ten slotte kunnen beginselen van pluralisme en concepten zoals de “beoordelingsmarge”, ontwikkeld in historisch liberale maatschappijen, bruikbare

constructies zijn om een nieuwe transitional justice praktijk te genereren die getuigt van een grotere openheid voor de context en van aanpassingsvermogen. Kortom, als een arrogant, agressief en eng liberalisme doorheen de geschiedenis deel is geweest van het probleem in transitional justice, dan kunnen een aantal van de oplossingen voor de huidige transitional justice dilemma's misschien ook gehaald worden uit de bredere liberale traditie.

